



**«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы
медицина колледжі**

ДӘРІС КЕШЕНІ

Мамандығы: 09130100 «Мейіргер ісі»

Біліктілігі: 5AB09130101 «Мейіргер ісінің қолданбалы бакалавры»

Оқу түрі: күндізгі

Оқытудың нормативтік мерзімі: 1 жыл 6 ай

Циклдар мен пәндер индексі: АП 04

Курс: 1

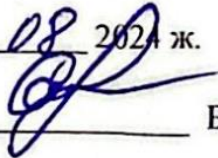
Семестр: 1

Пән: «Денсаулықты нығайту»

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«Мейргер ісі-1» кафедрасы Дәріс кешені		№72/11 () 16 бетің 2 беті

Кафедра мәжілісінде каралды және бекітілді.

Хаттама № 1 " 27 " 08 2021 ж.

Кафедра меңгерушісі  Б.Д. Серикова.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы Дәріс кешені	№72/11 () 16 беттің 3 беті	

Дәріс №1

1. Тақырыбы: Денсаулықты нығайту және салауатты өмір салтын насихаттаудың теориялық негіздері.

2. Мақсаты: Денсаулықты нығайту және салауатты өмір салтын насихаттаудың теориялық негіздерін үйрету.

3. Дәріс тезистері:

Қазіргі заманда денсаулықты сақтау мен нығайту ең басты мәселелердің бірі екені белгілі. ХХІ ғасыр адамына денсаулықты қалыптастыруға үйрену қажет. Валеологиялық мәдениетті қалыптастыру өсіп келе жатқан ұрпақта денсаулықтың мәдениетін қалыптастыру мақсатына жетудің басты шарты.

Салауаттану – тұтасымен алғанда жеке тұлғаның, қоғамның, табиғаттың денсаулығы туралы ғылым.

Әлеумет себепші болған аурулар санының өсуіне, адамның әлеуметтік биологиялық мәні арасындағы қарама – қайшылықтардың шиеленісуіне байланысты – салауаттанудың пайда болуы заңдылық. Салауаттану ғылымы аурудың алғашқы алдын алу әдіснамасын, денсаулықты сақтау және нығайту амалдары мен әдістерін зерттейтін салауатты өмір салтын қалыптастырудың ғылыми негізі болып табылады.

Салауаттану нысаны, біріншіден – дені сау адам, екіншіден – оны қоршағандардың барлығы және денсаулыққа әрекет етуші факторлар, үшіншіден – аурудың пайда болу себептері, организмнің дені сау күйге оралу тетігі, қорғануға бейімделу тетіктері, төртіншіден – сақтандыру және сауықтыру шаралары болып табылады.

II. Салауаттанудың ролі, нысандары. Салауаттанудың ролі – адамның ішкі биологиялық табиғатымен, өзін қоршаған тірі және өлі табиғатпен өзара әсері сапасын өзгерту, кикілжіннің көзін жою болып табылады.

Денсаулықты сақтау үшін мыналарды орындауың қажет:

- жеке бас гигиенасын сақта;
- күн тәртібін орында;
- денешынықтырумен айналыс;
- дұрыс тамақтан;
- ағзаңды шыңда;
- белсенді және көңілді бол.

III. Денсаулық сақтау шаралары.

Қимыл белсенділігі. Бұл салауатты өмір салтын қалыптастырудың негізгі шарты болып табылады. Ол өмірлік маңызды мүшелердің және мүшелер жүйесінің қызметін жақсартады, сондықтан салауатты өмір салтын қалыптастыруда үлкен рөл атқарады. Қозғалыс белсенділігін дұрыс ұйымдастыру организмнің өсу мен дамуына белсенді ықпал етеді, организмнің жұмысқа қабілеттігін жоғарылатады, әр түрлі ауруларға төзімділігін арттырады. Ал аз қозғалған кезде организмде өзгерістер дамиды.

Организмді шынықтыру. Әр түрлі аурулардың алдын алу үшін организмді үнемі шынықтыру қажет. Шынығудың арқасында организм қоршаған ортадағы температураның күрт өзгеруіне бейімделеді және организмнің жұқпаларға қарсылығын жоғарылатады. Шынықтыру емшараларын таңдау кезінде адамның жасы, денсаулығы, шынығуға бейімделу дәрежесі және т.б. жеке ерекшеліктерін ескеру қажет.

Дұрыс толыққанды тамақтану. Денсаулықты сақтауда уақытымен және дұрыс тамақтанудың маңызы зор. Жүріп бара жатып, кітап оқып отырып, теледидар алдында тамақтануға болмайды. Майлы, тұзды, тәтті тағамдарды қабылдауды шектеген жөн, тамақты аса көп жеуге, ұйықтар алдында тамақтануға болмайды. Тағам әр түрлі сапалы,

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11 ()	
Дәріс кешені	16 беттің 4 беті	

экологиялық таза болуы тиіс. Төрт мезгіл тамақтануды сақтай отырып, белгілі бір сағатта ас қабылдаған дұрыс

Жарақаттың алдын алу. Бұл сыну, шығу, күйік, үсік, улану сияқты әр түрлі жарақатты болдырмау. Жарақаттарға әр түрлі жағдайларда душар болады: көшедегі қауіпсіздік ережелерін сақтамағанда, электр құралдарын дұрыс пайдаланбағанда, улы өсімдіктер мен саңылауқұлақтарды пайдаланғанда т.б. жағдайларда.

Жұқпалы аурулардың алдын алу. Жеке гигиена ережелерін бұлжытпай орындау, жұқпалардан қорғану тәсілдерін білу, алдын алу екіпелерін уақытымен қабылдау.

Зиянды әдеттерден алшақ болу. Темекі шегуден , ішімдіктен, есірткі және уытты заттардан бас тарту. Бұл зиянды әдеттер организмге әсер етіп, денсаулыққа зиян келтіреді.

Күйзеліс (стресс) пен кикілжіңді болдырмау. Бұл адамның өз күйін анықтай білу, көңіл-күйдің денсаулыққа әсерін білу, адамдар арасында тіл табыса білу, қарым-қатынас жасай білу, көңіл-күйін басқара білу - бұның бәрі психикалық денсаулықты қорғауға мүмкіндік жасайды.

Экологияның денсаулыққа әсері. Адам организміне қоршаған орта факторларының әсері туралы білім, қоршаған орта факторларының зиянды әсерінен қорғай білу денсаулықты сақтауға және түрлі ауруларды болдырмауға жәрдемдеседі.

Салауатты өмір салтын насихаттаудың теориялық негіздері. Салауаттану - тұтасымен алғанда жеке тұлғаның, қоғамның, табиғаттың денсаулығы туралы ғылым. Адам денсаулығы тән, дене, психологиялық, имандылық-адамгершілік және әлеуметтік денсаулықтар құраушының өзара байланысы мен өзара үйлесімді әрекеттерінен қалыптасады. Кез-келген өзара әсер әрекет етуші ретінде де, жауап беруші ретінде де анықталады.

Әлеумет себепші болған аурулар санының өсуіне, адамның әлеуметтік биологиялық мәні арасындағы қарама - қайшылықтардың шиеленісуіне байланысты - салауаттанудың пайда болуы заңдылық. Салауаттану ғылымы аурудың алғашқы алдын алу әдіснамасын, денсаулықты сақтау және нығайту амалдары мен әдістерін зерттейтін салауатты өмір салтын қалыптастырудың ғылыми негізі болып табылады.

Салауаттанудың рөлі - адамның ішкі биологиялық табиғатымен, өзін қоршаған тірі және өлі табиғатпен өзара әсері сапасын өзгерту, кикілжіңнің көзін жою болып табылады.

Салауаттану ғылымы «қалай денсаулықты сақтаудың» ұстанымдары мен тетіктерін зерттейді. Салауаттану нысаны, біріншіден - дені сау адам, екіншіден - оны қоршағандардың барлығы және денсаулыққа әрекет етуші факторлар, үшіншіден - аурудың пайда болу себептері, организмнің дені сау күйге оралу тетігі, қорғануға бейімделу тетіктері, төртіншіден - сақтандыру және сауықтыру шаралары болып табылады.

Салауаттанудың зерттеу пәні - адам. Зерттеуге организмнің анатомиялық, физиологиялық негіздері, бейімделу тетіктері, қорғану тосқауылдары, организмнің сыртқы ортаға бейімделуі туралы білімдері енеді. Салауаттану адамның термодинамикалық, денелік, химиялық, антропологиялық, экологиялық құбылыстарын қамтиды. Адам қоғамның қарапайым мүшесі, этикалық және эстетикалық ұстанымдарын жеткізуші жеке тұлға ретінде қарастырылады. Тек осындай кешенді тәсіл оның негізгі қасиеті — денсаулығын сипаттауға мүмкіндік береді.

Салауаттанудың негізгі мақсаты — әрбір жеке адамның және тұтастай қоғамның денсаулығын қамтамасыз ету. Салауатты өмір салтын қалыптастырудың негізгі мақсаты - балалар мен жастарда жас ерекшеліктеріне, құндылық бағдарларына және имандылық-еріктілігіне сәйкес салауатты өмір салтының ұғымдарын, дағдыларын және уәждерін қалыптастыру.

Бұдан мынандай міндеттер туындайды:

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11 ()	
Дәріс кешені	16 беттің 5 беті	

- салауатты өмір салтының әдістерін үйрету;
- өз денсаулығына қоғамдық игілік, қоғамның рухани құндылығы ретінде жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу;
- негізгі гигиеналық дағдыларға төселдіру;
- осы заманғы ауру түрлерімен және оларды алдын алу шараларымен таныстыру.

Адам денсаулығы, ең алдымен, өмірлік сара жолға тәуелді, ал өмір жолы тарихи, ұлттық дәстүрлер мен тұлғалық бейімділіктер бойынша анықталады.

Денсаулық деген не? Денсаулық ұғымына берілген анықтамалар өте көп. Үлкен медициналық энциклопедияда денсаулық организм мен жүйенің атқаратын қызметін сыртқы орта теңдестіріп, ешқандай ауырсыну өзгерістері байқалмайтын адам күйі ретінде сипатталады. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының анықтамасы бойынша «Денсаулық дегеніміз — бұл аурудың немесе дене кем тарлығының жай ғана жоқ болуы емес, денелік, психикалық және әлеуметтік тұрғыдан ойдағыдай толық күйі».

4.Көрнекті материалдар: 15-20 слайд.

5. Әдебиет: Соңғы бетті қараңыз.

6. Бақылау сұрақтары(кері байланыс)

1. Денсаулықты нығайту туралы түсінік беріңіз.
2. Салауатты өмір салтын насихаттаудың теориялық негіздері.

Дәріс №2

1. Тақырыбы: Денсаулықты нығайтудың профилактикалық бағдарламаларын ұйымдастыру принциптері. Денсаулықты нығайтудың және аурудың алдын алу тұжырымдамасы.

2. Мақсаты: Денсаулықты нығайтудың профилактикалық бағдарламаларын ұйымдастыру принциптерін оқыту. Денсаулықты нығайтудың профилактикалық бағдарламаларын ұйымдастыру қағидаттарын үйрету.

3. Дәріс тезистері:

Профилактика-алдын алу, ескерту, сақтандыру деген сөзді білдіреді. Бұл термин ғылымның барлық саласына енген, ал медицинада – ол аурудың алдын алу деген ұғымды білдіреді. Профилактика алғашқы және екінші (Қайтара) болып бөлінеді.

Алғашқы алдын алу- ауруды болдырмауды ескертуге арналған шаралар жиынтығы

Екінші (қайтар) алдын алу – организмде бар ауруды өршітпей, асқындырмай алдын алу шаралары болып табылады.

Бірінші және екінші алдын алу шаралары үшке бөлінеді, олар:

- Медициналық
 - Гигиеналық
 - Әлеуметтік болып.
- Медициналық алдын алу шаралары төмендегідей:
- Салауатты өмір салтын насихаттау
 - Алдын алу егу жұмыстарын жүргізу және оны ұйымдастыру
 - Мерзімді және мақсатты медициналық тексеру
 - Диспансерлік бақылау
 - Гигиеналық тәрбие
 - Кешенді медициналық-әлеуметтік-педагогикалық патронаж психолого-педагогикалық медико-әлеуметтік мекемелермен, мемлекеттік жүйе қалыптастырған әлеуметтік қорғаныс, сонымен қатар барлық мүмкіндікті қолға алған мемлекеттік емес секторлар қоғамдық бірлестіктер, ассоциацияла, қайырлымдық қорлары арқылы жүзеге асырылады. Мемлекеттік құрылым жұмысын толықтыра отырып, олар дамуы шектелген балаларға

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11 ()	
Дәріс кешені	16 беттің 6 беті	

әлеуметтік кеңістікті ұйымдастырудағы жаңа қадамдарды қалыптастырады және дисциплинарлық негізде олардың жанұяларына әлеуметтік көмек етеді, МӘП патранажының негізгі базасы болып психо-медициналық-педагогикалық кеңес беру, психо-медициналық-әлеуметтік орталықтар, реабилитациялық және диагностикалық орталықта, логопедиялық бөлімдер, ерте оқыту орталықтары табылады, МӘП-патронаждың жүйесі дамуы шектелген балалардың мүмкіндіктерін жағдайларын жақсарту мақсатындағы арнцы білім беру жүйесінің бөлімі ретінде қалыптасады. Кешенді медициналық-әлеуметтік-педагогикалық патронажөзінің әрекеті ғылыми методикалық мекемелер басқада білім беру құрылымдарымен сонымен бірге халықты әлеуметтік қорғау және денсаулық сақтау жүйе мекемелерімен бірлесіп, орындайды.

4. Көрнекті материалдар: 15-20 слайд.

5. Әдебиет: Соңғы бетті қараңыз.

6. Бакылау сұрақтары (кері байланыс)

1. Денсаулықты нығайтудың алдын алу тәсілдері.
2. Денсаулықты нығайтудың бағдарламаларын ұйымдастыру принциптері.
3. Денсаулықты нығайтудың жалпы түсінігі.

Дәріс №3

1. Тақырыбы: Денсаулықты жақсартуды басқару бойынша, салауатты өмір салтын насихаттау мен, ұлттық халықаралық стратегиялар және бағдарламалар.

2. Мақсаты: Студенттерге салауатты өмір салтын насихаттауды үйрету.

3. Дәріс тезистері:

Салауатты өмір салтын қалыптастыру саласындағы қызметті жүзеге асыратын денсаулық сақтау ұйымдарының қызметі туралы қағида.

1. Салауатты өмір салтын қалыптастыру саласындағы қызметті жүзеге асыратын денсаулық сақтау ұйымдарының қызметі туралы қағида "Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы" Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 18 қыркүйектегі кодексінің 32-бабының 3-тармағының 1) тармақшасына сәйкес әзірленген және салауатты өмір салтын қалыптастыру саласындағы қызметті жүзеге асыратын денсаулық сақтау ұйымдарының мәртебесі мен өкілеттілігін белгілейді.

2. Салауатты өмір салтын қалыптастыру саласындағы (бұдан әрі – СӨСҚ қызметі) қызметті жүзеге асыратын денсаулық сақтау ұйымдарына мынадай денсаулық сақтау ұйымдары жатады:

1) Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің шаруашылық жүргізу құқығындағы "Салауатты өмір салтын қалыптастыру проблемаларының ұлттық орталығы" республикалық мемлекеттік кәсіпорны (бұдан әрі – СӨСҚПҰО);

2) облыс орталықтарындағы, республикалық маңызы бар қала мен астанадағы салауатты өмір салтын қалыптастыру орталықтары (бұдан әрі – СӨСҚ орталықтары) мен олардың құрылымдық бөлімшелері – аудандық СӨС орталықтары (филиалдар), ақпараттық-ресурстық орталықтары, темекіге қарсы күрес орталықтары (кабинеттер) жастардың денсаулық орталықтары.

3. СӨСҚ қызметінің жұмысы салауатты өмір салтын (бұдан әрі - СӨС) насихаттау мен қалыптастыруға, инфекциялық, созылмалы инфекциялық емес аурулардың, мінез-құлықтық қауіп факторларының (темекі, алкоголь, нашақорлық) алдын алуға, халықтың сырқаттануын төмендету мен өмір сүру ұзақтығын арттыруға бағытталған.

4. СӨСҚ қызметі өз жұмысында "Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы" Қазақстан Республикасының кодексін, салалық нормативтік-құқықтық актілерді,

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИАСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11 ()	
Дәріс кешені	16 беттің 7 беті	

Ұйымның Жарғысын, осы қағиданы басшылыққа алады және өз жұмысын медициналық қызметке арналған мемлекеттік лицензияның негізінде жүзеге асырады.

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің шаруашылық жүргізу құқығындағы "Салауатты өмір салтын қалыптастыру проблемаларының ұлттық орталығы" республикалық мемлекеттік кәсіпорны.

5. СӨСҚПҰО шаруашылық жүргізу құқығындағы Республикалық мемлекеттік кәсіпорны ұйымдастыру-құқықтық нысандағы заңды тұлға болып табылады, дербес балансы, банктерде есеп-шоттары, атауы мемлекеттік және орыс тілдерінде жазылған елтаңбалы мөрі, фирмалық бланктері, мөрлері, мөртабандары мен басқа да ресми атрибуттары бар.

СӨС қалыптастыру және профилактика бойынша, жеке, отбасылық және ұлттық деңгейлерде денсаулық әлеуеті мен ресурстарын дамыту бойынша мемлекеттік және гранттық қаржыландыру негізінде ғылыми-негізделген ғылыми-техникалық бағдарламалар әзірлеу ;

Бастапқы медициналық-санитариялық және консультациялық диагностикалық көмек көрсететін денсаулық сақтау ұйымдарына СӨС қалыптастыру бойынша ұйымдастыру-әдістемелік басшылық.

13. Орталықтардың құрамында:

- 1) әкімшілік-шаруашылық бөлім;
- 2) ұйымдастыру-әдістемелік бөлімі;
- 3) профилактикалық бағдарламалар бөлімі;
- 4) білім беру бағдарламалары бөлімі;
- 5) ақпараттық-ресурстық орталығы;
- 6) шағын-баспахана;
- 7) дәрігерлік-дене шынықтыру бөлімі;
- 8) жастардың денсаулық орталығы;
- 9) темекіге

6. Аудандық Салауатты өмір салтын қалыптастыру орталығы (филиал)


Аудандық СӨСҚ орталығы (бұдан әрі – филиал) тұрғын халқының санына қарамастан облыстық СӨСҚ орталығының құрылымдық бөлімшесі ретінде әрбір аудан орталығында құрылады;

Филиал халыққа өз денсаулығы мен қоғамдық денсаулықты сақтау және нығайту, СӨС насихаттау және әлеуметтік мәні бар ауруларды туындататын мінез-құлықтық қауіп факторлары туралы ақпарат беру деңгейін арттыру және профилактикалық медициналық тексерулер жүргізу арқылы денсаулық сақтау ұйымдарының профилактикалық қызметін үйлестіреді.

7. Филиалдың негізгі міндеттері:

- 1) СӨС насихаттау және әлеуметтік мәні бар аурулардың мінез- құлықтық қауіп факторларының, аурулардың бастапқы және қайталанған профилактикасы, сондай-ақ халық денсаулығының демографиялық көрсеткіштерін, экологиялық және эпидемиологиялық жағдайды ескере отырып халық денсаулығын нығайтудың жалпы бағыттарын анықтау;
- 2) халықтың арасында мінез-құлықтық қауіп факторларының таралуын зерттеу және оның негізінде сауықтыру және СӨС қалыптастыру мақсатында халықтың түрлі топтарының мінез-құлқын түзету және аурулардың профилактикасы жөніндегі мақсатты бағдарламаларды әзірлеу;
- 3) акцияларды, айлықтарды, конкурстарды ұйымдастыру мен өткізуде сектораралық өзара жұмыстар жүргізу және профилактикалық медициналық тексеру өткізуге әдістемелік басшылық жасау.

8. Филиалдар келесі қызметтерді жүзеге асырады:

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11 ()	
Дәріс кешені	16 беттің 8 беті	

- 1) ұйымдастыру-әдістемелік, насихаттау, консультациялық- сауықтыру қызметтерін көрсетеді;
 - 2) аурудың алдын алу қауіп факторларын, гигиеналық оқыту және СӨС қалыптастыру саласында халықпен жүргізілетін жұмыстың қазіргі заманғы түрлері мен тәсілдерін зерттейді;
 - 3) емханалардағы, денсаулық мектептеріндегі, медициналық ұйымдарының СӨС кабинеттерінің алдын алу және әлеуметтік-психологиялық көмек көрсету бөлімшелерінің жұмысына ұйымдастыру-әдістемелік басшылық жасайды;
 - 4) аурулардың бастапқы және қайталанған профилактикасы, СӨС насихаттау және әлеуметтік мәні бар аурулардың қауіп факторларының алдын алу және денсаулықты нығайту, халықты гигиеналық оқыту әрі тәрбиелеу іс-шараларын ұйымдастыру және өткізу, сондай-ақ басқа да ұйымдар мен шаруашылық етуші субъектілерге осы шараларды ұйымдастыру бойынша көмек көрсетеді;
- тізбесіне сәйкес ЖДО материалдық-техникалық жарактандыру жүзеге асырылады.

4.Көрнекті материалдар: 15-20 слайд.

5. Әдебиет: Соңғы бетті қараңыз.

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс)

1. Денсаулық нығайтудағы ұлттық халықаралық стратегиялар және бағдарламалар.
2. Денсаулық нығайтудағы қағидаларына жалпы түсінік.
3. Салауатты өмір салтын қалыптастыру саласындағы қызметі.

Дәріс №4

1. Тақырыбы: Профилактикалық қызметті реттейтін нормативтік құжаттар және регламенттер. Денсаулықты нығайту үшін қолданылатын әдістер мен технологиялар.

2. Мақсаты: Профилактикалық қызметті реттейтін нормативтік құжаттар және регламенттер түрін түсіндіру. Студенттерге Денсаулықты нығайту үшін қолданылатын әдістер мен технологияларды үйрету.

3. Дәріс тезистері:

Қазіргі уақытта қоғамның негізгі өзекті мәселесі болып, адамның салауатты өмір салтын қалыптастыру, өз кезегінде, адамның өзін жақсы сезінуін ғана емес, сонымен қатар ұлттың да сауығуына септігін тигізуі жатады. Қазақстан Республикасында Салауатты өмір салтын құру саясаты Қазақстан 2030 концептуалды дамуының басым бағыты болып табылады. Жастар арасында салауатты өмір салтын алдын алу, нашақорлықтың, шылым шегу, олармен күресті белсенді жүргізу, жастар арасында насихаттауды ұйымдастыру, спорт түрлерінің дамуына көңіл бөлу. Кең көлемді реформаның жүзеге асуы процесінде негізгі ролді мемлекеттік пен үкіметтік емес мекемелердің біріккен әлеуметтік жобалар шеңберінде дені сау ұрпақты тәрбиелеу мақсатында жүргізіліп жатқан жұмыстарын атауға болады және оны қоғамның өзекті мәселерін шешудің бір механизімі ретінде болашақ ұрпақтың денсаулығын сақтау мәселелері тұр.

Қазіргі таңда жасөспірімдер арасында денсаулығынан ақауы бар балалар саны күндеп қатары өсуде. Бұған болар себептер заман ағымынадағы әлеуметтік, макроәлеуметтік, экологиялық, техногендік, ақпараттық факторларды атауға болады. Сонымен қатар білім жүйесінде оқытудың мазмұны бойынша оқу бағдарламаларының жоғары деңгейлі болуы және жүктеме сабақтардың көбейуі немесе оқушылардың санитарлық нормасының сақталмауы денсаулыққа кері әсерін тигізді. Мектептегі шамадан тыс оқытудың нәтижесі ретінде түлектердің 2/3-сі мектеп қабырғасынан созылмалы аурумен және физикалық дамуындағы ақауы мен шығатынын атауға болады.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИАСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11 ()	
Дәріс кешені	16 беттің 9 беті	

Аталған мақсатқа жету бүгінгі таңдағы мектептерде денсаулық сақтау педагогикасы арқылы мүмкін болып отыр. Өз кезегінде денсаулық сақтау педагогикасы оқу-тәрбие үдерісін мектеп оқушылары мен педагогтардың денсаулығына нұқсан келтірмейтін әдістер мен тәсілдердің жиынтығы ретінде қарастырады. Заманауи педагогикалық білімді игерген педагог оқушылармен, олардың ата-аналарымен, медицина қызметкерлерімен және өз әріптестерімен тығыз қарым-қатынаста педагогикалық үдеріске оқушылардың денсаулықтарын сақтау мен нығайтудың артықшылықтарын ескере отырып, өз жұмысын жоспарлайды.

Соңғы жылдары оқу үдерісін ұйымдастырудың сынып-сабақтық дәстүрлі жүйесіндегі кейбір шектеулердің мәні ашылып келеді, бұл заманауи білім беру технологияларын анағұрлым тиімді қолданудың өзекті міндеттерімен байланысты.

Технология – бұл, ең алдымен, бүкіл оқыту мен білімді игерту үдерісін құрудың, қолдану мен анықтаудың жүйелі әдісі, бұл ретте білім беру формаларын оңтайландыру міндеті жүктелген техникалық және адами ресурстар мен олардың өзара байланысы ескеріледі (ЮНЕСКО).

Әдетте «педагогикалық технологияға» мәндес «әдістеме» термині жиі қолданылады, себебі бұл ұғым педагогтың нақты әрекеттерінің жиынтығы ретінде түсініледі, сондай-ақ мағынасы жағынан «білім беру технологиясы» ұғымына жақын. Алайда әдістеме мұғалім жұмысының ұйымдастырылуы мен жүйелілігін сипаттайды, ал технология оқушының жұмыс жүйесін алға қойылған білім беру мақсатына жету әрекеті ретінде сипаттай отырып, педагогтың жұмыс жүйесін оқушы жұмысын жағдаймен қамтамасыз етуші әрекет ретінде қарастырады.

Денсаулықтың қандай да бір әмбебап технологиясы жоқ. Денсаулық сақтау білім беру үдерісіндегі бір міндет ретінде көрінеді. Бұл медико-гигиеналық бағыттағы (педагог-медицина қызметкері-оқушы үштігінің тығыз байланысы кезінде жүзеге асады); денешынықтыру-сауықтыру (денешынықтыру бағытындағы білімге артықшылықтар беріледі); экологиялық (табиғатпен өзара үндестікте болу) және т.б. бағыттағы білім беру үдерісі болуы мүмкін. Оқушылардың денсаулықтарын қалыптастыру мен нығайту міндеттері мектеп оқушыларын кешенді түрде оқытудың арқасында ғана шешілуі мүмкін.

Білім берудің денсаулық сақтау технологиялары – бұл көпшілік педагогтерге етене таныс жұмыстың психо-педагогикалық әдістері мен тәсілдері, технологиялары мен мүмкін болатын мәселелерді шешудің жолдары, сондай-ақ педагогтың үнемі өзін-өзі жетілдіруге ұмтылысы. Біз қолданылып отырған педагогикалық жүйе қатысушы педагогтердің денсаулықтарын сақтау міндетін шешуді жүзеге асырған жағдайда ғана оқыту мен білім беру үдерісі денсаулық сақтау технологиясы бойынша жүргізіліп отыр деп айта аламыз.

Денсаулықты сақтау және ынталандыру технологиясы:

- ырғақ пластикасы;
- динамикалық үзілістер;
- қимыл-қозғалыс және спорт ойындары;
- саусақ гимнастикасы;
- тыныс алу гимнастикасы;
- шынықтыру.

Салауатты өмір салтына үйрету технологиясы:

- дене шынықтыру ҰОІӨ;
- коммуникативтік (қарым-қатынас) ойындары;
- өзіне-өзі массаж жасау;
- нүктелік массаж;
- қолдардың ұсақ моторикасын дамытуға арналған жаттығулар кешені.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11 ()	
Дәріс кешені	16 беттің 10 беті	

Коррекциялық (түзету) технологиясы:

- ертегі терапиясы;
- уәенмен ықпал ету технологиясы;
- психогимнастика;
- арттерапия.


Физикалық мақсаттарды кеңейтуге балабақша топтарында дене шынықтыру құралдары мен спорттық құрылғыларды орнату жолымен тиісті жағдай қалыптастыруға мүмкіндік берді. Тәрбиешілер мен ата-аналардың қолдарымен жасалған жаңа, дәстүрден тыс құралдар балалар үшін өте қызықты. Олар дене шынықтыру-сауықтыру оқу іс-әрекетіне көтеріңкі көңіл-күймен қатысады. Дене шынықтыруға арналған құралдар негізгі қимылдарды дамытып, қимыл-қозғалыс дағдыларын қалыптастырып, жетілдіретін жаттығулар аясын кеңейтуге мүмкіндік береді. Мектеп жасына дейінгі балаларда саламатты өмір салтын қалыптастырудағы басты мақсаттардың бірі – баланы салауатты өмір салтына ынталандыру. Бізде әр топта, тек дәстүрлі ғана емес, сонымен қатар, баланың қызығушылығын тудыратын инновациялық спорт құрылғыларымен жабдықталған спорт бұрыштары бар. Балаларда физикалық белсенділікке және спортқа қызығушылық туындады, аталған қызығушылықты сабақтарды, бос уақытты, ойындарды дәстүрден тыс нысанда өткізу қалыптастырды. Тәрбиеленушілердің жазғы сауықтыру кезеңінде денсаулықтарын сақтауға ерекше көңіл бөлінеді. Аталған процеске педагогтар да, медициналық қызметкерлер де, ата-аналар да, балалар да тартылады. Балалардың денсаулығын жазғы уақытта нығайту мақсатында балалар денсаулығының профилактикасын ойын түрінде өткізуге мүмкіндік беретін «Денсаулық жолы» ұйымдастырылды. Осы шаралармен қатар ата-аналардың, балаларды үйде де, балабақшада да сауықтырудың дәстүрден тыс әдістеріне назар аударуына мүмкіндік беретін, ақпараттық-ағарту жұмысына үлкен көңіл бөлінеді. Дәстүрден тыс құралдар орнатып, жалпы жаттықтыру шаралары мен ойын-сауықтар өткізу балабақшаның сауықтыру жұмысының нәтижелерін арттыруға мүмкіндік берді. Бұны аралық мониторинг дәлелдеді. Жаңа құрал-жабдықтар балаларды дене шынықтыру-сауықтыру бағытында жаңа жетістіктерге жетуге ынталандыратыны сөзсіз. Денсаулық сақтау технологиясын жүзеге асыру нәтижесінде оқыту-тәрбиелеу барысының нәтижелілігі артады, педагогтар мен ата-аналарда балалардың психикалық денсаулықтарын сақтап, нығайтуға бағытталған көзқарас қалыптасады. Келеңсіз эмоциялық көріністерді әлеуметтік тұрғыдан лайық нысандарға ауыстыру әдістерімен балалардың шағын әлеуметтік ортада тиімді арақатынас орнату, өзін-өзі қалыпта ұстау тәрізді негізгі әдеттерін игеру деңгейі артады. Жалпы білім беретін оқу бағдарламасында айқындалған мақсаттар мен міндеттерге жету тек педагогтың балаға, оның мектепке дейінгі білім беру ұйымының табалдырығын аттаған күннен бастап, бағытты ықпал етуі жағдайында ғана мүмкін. Бала жететін жалпы даму деңгейі мен оның игерген имандылық қасиеттері әр тәрбиешінің педагогикалық шеберлігіне, мәдениетіне, балаларға деген сүйіспеншілігіне байланысты. Балалардың денсаулығын нығайтып, олардың жан-жақты тәрбиеленуін қамтамасыз ету мақсатында мектепке дейінгі ұйымдардың педагогтары отбасымен бірлесе отырып, әр баланың балалық шағын бақытты етуге ұмтылулары қажет.

4. Көрнекті материалдар: 15-20 слайд.

5. Әдебиет: Соңғы бетті қараңыз.

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс)

1. Профилактикалық қызметті реттейтін нормативтік құжаттар және регламенттер.
2. Денсаулықты нығайту үшін қолданылатын технологиясы.
3. Денсаулықты нығайту үшін қолданылатын әдістері.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11 ()	
Дәріс кешені	16 беттің 11 беті	

4. Денсаулықты сақтау және ынталандыру технологиясы.
5. Салауатты өмір салтына үйрету технологиясы.
6. Коррекциялық (түзету) технологиясы.

Дәріс №5

1.Тақырыбы: Орындаушылармен ынтымақтастық (пәнаралық ұжым). Денсаулық сақтау саласындағы мінез-құлықты өзгертудің кезеңдік моделі және жеке топтық кеңес беру.

2. Мақсаты: Студенттерге орындаушылармен ынтымақтастықты түсіндіру. Денсаулық сақтау саласындағы мінез-құлықты өзгертудің кезеңдік моделі және жеке топтық кеңес беруді оқыту және үйрету.

3. Дәріс тезистері:


Ынтымақтастық – түрлі мүдделі топтардың бейбіт қатар өмір сүру жағдайында экономикалық, саяси-әлеуметтік, рухани-мәдени және халықаралық мәселелерді бірлесіп шешудегі қабілеттілігі. Ынтымақтастық қоғамдық қатынастардың әр түрлі деңгейінде көрінеді. Микродеңгейдегі ынтымақтастық ретінде түрлі топтардың, ұйымдардың, партиялардың, қоғамдық ұйымдардың белгілі бір мәселелерді ұйымдасып шешіп отыруға ниетін атауға болады. Мезодеңгейдегі (орта) ынтымақтастыққа әлеуметтік топтар мен топтар, халықтар мен этностар арасындағы ортақ мәселелерді экономика даму, әлеуметтік мәселелер, этнография даму) және міндеттерді шешуде бірігіп әрекет етуді жатқызуға болады. Макродеңгейдегі ынтымақтастыққа мемлекеттер, халықаралық ұйымдар арасындағы ғаламдық планетаралық мәселелерді шешуге бағытталған ұжымдық іс-әрекеттерді жатқызамыз. Ынтымақтастық қазіргі адамзаттық өзара түсінісуінің, ортақ мәселелерді біріккен әрекеттермен шешуге ұмтылуын, бейбітшілікті қамтамасыз етуінің негізгі формасы болып табылады. Сондықтан қазіргі әлемдік қатынастардағы ынтымақтастық бағыттары сан алуан. Әрине шешуші ынтымақтастық бағыттары – экономика ынтымақтастық, сауда, мәдени-техника, технология және ақпараттық ынтымақтастықтарының маңыздылығы арта түсуде. Ғаламдық мәселелерді шешудегі ынтымақтастықтың халықаралық ұжымдық мақсаттарының көрінісі ретінде БҰҰ-ны атауға болады. Мысалы: Қазақстан өзінің экономика мәселелерін Шанхай ынтымақтастық ұйымы арқылы жүзеге асыруда. Ал мемлекеттік қауіпсіздігін қамтамасыз етуді ұжымдық қауіпсіздік туралы келісімшарт ұйымы арқылы шешуде. Ынтымақтастық – әрбір мемлекеттің ішкі және сыртқы дамуына жағдай жасайтын, басқа күштермен бірігіп әрекет етуінің, қарым-қатынастар жасауының негізгі принципі және екі жақты, көп жақты пайдалы ахуалды қалыптастырудың жолы болып табылады.

Халықаралық ынтымақтастықты одан әрі нығайту қажеттілігі әлемдік білім кеңістігінің жаһандануы негізінде туындап отыр, осы тұрғыда стандарттарды үйлестіру, ғылым мен білім саласында инновациялық технологияларды қолдануда жұмыс тәжірибесімен алмасу кадрларды даярлау жүйесінің одан әрі дамуына итермелейтін маңызды күш бола алады.

Қазақстан Республикасының халқына психикалық денсаулық саласында медициналық-әлеуметтік көмек көрсетуді ұйымдастыру стандарты (бұдан әрі – Стандарт) "Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы" Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 18 қыркүйектегі Кодексінің (бұдан әрі – Кодекс) 7-бабы 1-тармағының б) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Стандарт халыққа психикалық денсаулық саласында медициналық-әлеуметтік көмек көрсетуге қойылатын жалпы талаптар мен қағидаттарды белгілейді.

Психикалық және мінез-құлық бұзылулары бар пациенттерге медициналық-әлеуметтік көмекті ұйымдастыру және көрсету тәртібі Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 28 сәуірдегі № 285 бұйрығымен

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИАСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11 ()	
Дәріс кешені	16 беттің 12 беті	

(Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 11226 болып тіркелген) бекітілген Әлеуметтік мәні бар аурулардан зардап шегетін азаматтарға ұсынылатын медициналық-әлеуметтік көмек көрсету қағидаларына сәйкес регламенттеледі.

Стандартта пайдаланылатын терминдер мен анықтамалар:

- 1) динамикалық байқау тобы – пациенттерді диагностикалық және емдеу іс-шараларын таңдау кезінде дәрігердің тәсілін айқындайтын топтарға бөлу;
- 2) медициналық-әлеуметтік көмек – тізбесін уәкілетті орган айқындайтын әлеуметтік мәні бар аурулармен ауыратын азаматтарға көрсетілетін медициналық және әлеуметтік-психологиялық көмек;
- 3) медициналық-әлеуметтік оңалту – жұмысқа араластыру, отбасылық және қоғамдық өмірге қатыстыру үшін медициналық, әлеуметтік және еңбек іс-шараларын кешенді пайдалану арқылы психикалық және мінез-құлық бұзылулары бар науқастар мен мүгедектердің денсаулығын қалпына келтіру;
- 4) психикаға белсенді заттар (бұдан әрі – ПБЗ) – бір рет қабылдаған кезде адамның психикалық және дене функцияларына, мінез-құлқына әсер ететін, ал ұзақ тұтыну кезінде психикалық және тәни тәуелділік туындататын синтетикалық немесе табиғи заттар;
- 5) психикалық және мінез-құлық бұзылулары бар науқастарды динамикалық байқау-психикалық және мінез-құлық бұзылулары бар науқастар денсаулығының жай-күйін жүйелі байқау, сондай-ақ динамикалық байқаудың тиісті топтарында бұл байқаудың нәтижелері бойынша қажетті медициналық-әлеуметтік көмек көрсету;
- 6) суицид жасау қаупі – өліммен аяқталатын өмірін қасақана қиюға бағытталған әрекет жасау ықтималдылығы;
- 7) суицид жасаудың қауіп факторлары – өліммен аяқталатын өмірін қасақана қиюға бағытталған әрекет жасауға әсер ететін жағдайлар.

4. **Медициналық ұйымдардың штаттары.** Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2010 жылғы 7 сәуірдегі № 238 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6173 болып тіркелген) бекітілген Денсаулық сақтау ұйымдарының үлгі штаттары мен штат нормативтеріне сәйкес белгіленеді.

5. Психикалық денсаулық саласында медициналық-әлеуметтік көмек көрсету мынадай нысандарда жүргізіледі:

- 1) амбулаториялық-емханалық көмек;
- 2) стационарлық көмек;
- 3) стационарды алмастыратын көмек;
- 4) жедел медициналық көмек.

4. **Көрнекті материалдар:** 15-20 слайд.

5. **Әдебиет:** Соңғы бетті қараңыз.

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс)

1. Денсаулық сақтау саласындағы мінез-құлықты өзгертудің кезеңдік моделі.
2. Денсаулықты нығайтудағы стандартта пайдаланылатын терминдер мен анықтамалар.
3. Денсаулықты нығайтуда орындаушылармен ынтымақтастық.
4. Денсаулық сақтау саласындағы мінез-құлықты өзгертудің кезеңдік моделі.
5. Денсаулықты нығайтудағы стандартта пайдаланылатын терминдер мен анықтамалар.
6. Денсаулықты нығайтуда орындаушылармен ынтымақтастық.

Дәріс №6

1.Тақырыбы: Патронаттық қызметтің әмбебап прогрессивті моделі, жүкті әйелдер мен жас балалар. ЮНИСЕФ модульдері.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы Дәріс кешені	№72/11 () 16 беттің 13 беті	

2. Мақсаты: Студенттерге Патронаттық қызметтің әмбебап прогрессивті моделі, жүкті әйелдер мен жас балаларда қандай жағдайда болатынын үйрету. ЮНИСЕФ модульдерін үйрету.

3. Дәріс тезистері:

Мемлекеттік денсаулық сақтауды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған «Денсаулық» бағдарламасы аясында Қазақстан Республикасында денсаулық сақтау көрсеткіштерін, балалардың дамуы мен әл-ауқатын жақсартуға бағытталған алғашқы медициналық-санитарлық көмекті патронаждаудың (бұдан әрі - МСАК) әмбебап прогрессивті моделі енгізілуде.

Бұл модельді ДДСҰ және ЮНИСЕФ ұсынған, медициналық-әлеуметтік бағдар моделі ретінде, МСАК жеткізудің заманауи талаптарына сәйкес келеді.

Жаңа модель әдіснамасына сәйкес, балалар арасында өлім мен сырқаттанушылықтың төмендеуіне әсер ететін негізгі факторлар - ерте анықтау, антенаталдық бақылау, жүкті әйелдер мен 5 жасқа дейінгі балалардың үйіне бару болып табылады.

Балалардың ерте дамуына, әлеуметтік және психологиялық қауіп-қатерлеріне бақылаудың жаңа құралдары, балалар мен отбасыларда анықталған қажеттілікке байланысты патронаттық медбикелер мен әлеуметтік қызметкерлерге қызметін тиімді жоспарлауға көмек етеді.

Патронат қызметкері қандай-да бір себептерге байланысты медициналық және әлеуметтік қызметтерге қол жетімділігі төмен отбасыларға (мигранттар, мәдени немесе діни көзқарастар, қиын жағдайдағы отбасылар, әлеуметті астыртын және басқалар) қажетті ақпарат пен сапалы қызметтерді көрсете алады.

Патронаттық қызмет көрсету үрдісінде ата-аналар мен барлық отбасы мүшелері, баланың денсаулығына, дамуына, қауіпсіздігі мен амандығына қатысты қауіптерді жою бойынша жоспарлау шараларына қатысуға, шешім қабылдауға, сенімді және толыққанды ақпарат алуға мүмкіндік алады.

«Медициналық-санитариялық алғашқы көмек деңгейіндегі жүкті әйелдер мен жас балалар үшін патронажды қызметтің әмбебап прогрессивті моделі» алғашқы медициналық-санитарлық көмек ұйымдарына енгізу жөніндегі нұсқаулыққа сілтеме.

Денсаулық жағдайына әсер ету дәрежесі бойынша әлеуметтік-экономикалық факторлар:

1. Аумақтың экономикалық дамуы.

Бұл фактор бүкіл халықтың, ең алдымен балалардың, жүкті әйелдердің сырқаттанушылығына, еңбекке қабілетті жастағы өлім-жітімге әсер етеді.

2. Аумақты өнеркәсіптік дамыту (капитал салу, халықтың жан басына шаққандағы өнеркәсіп өнімінің көлемі).

Фактор бүкіл халықтың сырқаттануына, еңбекке қабілеттілігін уақытша жоғалтумен сырқаттануына, бала тууына, туберкулезбен ауыруына әсер етеді.

3. Әлеуметтік әл-ауқат деңгейі (абаттандыру деңгейі, медициналық көмекпен қамтамасыз ету және т.б.).

Аумақта халықты тұрғын үй-коммуналдық қызметтермен (сумен жабдықтау, кәріз, санитарлық тазарту) қамтамасыз етуде елеулі проблемалар бар, аумақ тұрғын үй қорын абаттандыру деңгейінің төмендігімен, дәрігерлік кадрлардың жетіспеушілігімен байланысты медициналық көмек көрсету деңгейінің жеткіліксіздігімен сипатталады.

Фактор бүкіл халықтың тууына, өлім-жітіміне, халықтың табиғи кемуіне, бүкіл халықтың, оның ішінде балалар мен жасөспірімдердің, еңбекке қабілетті жастағы ересек халықтың сырқаттануына, жүкті әйелдер мен жаңа туған нәрестелердің сырқаттануына, тыныс алу органдары ауруларының, қатерлі ісіктердің, туберкулездің, паразитоздардың таралуына әсер етеді.

4. Әлеуметтік шиеленіс (жалақы деңгейі, қылмыс деңгейі, жұмыссыздық деңгейі).

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ()
Дәріс кешені		16 беттің 14 беті

Фактор бүкіл халықтың сырқаттануына әсер етеді, оның ішінде туберкулез ауруы, бүкіл халықтың, оның ішінде еңбекке қабілетті жастағы адамдардың өлімі.

ЮНИСЕФ модульдері: Біріккен Ұлттар Ұйымының Балалар Қоры (ағылш: United Nations International Children's Emergency Fund; UNICEF) — БҰҰ-ның негізгі мекемелерінің бірі, екінші жаһан соғысы тауқыметін тартқан Еуропа балаларына гуманитарлық көмек қоры. 1946 ж. 11 желтоқсанда II-дүниежүзілік соғыстан тікелей зардап шеккен елдердің балаларына көмектесу үшін уақытша ұйым ретінде құрылған. Алғаш “Балаларға көмек көрсететін халықаралық төтенше қор” деп аталды. 1953 ж. БҰҰ Балалар қоры тек соғыс зардабына ұшырағандар ғана емес, сонымен бірге ашаршылық пен індет жайлаған, босқыншылық көрген елдердің балаларына да қол ұшын береді. Қордың басқарушы органы — Басқармасы 3 жылға сайланады. Қор Хатшылығын БҰҰ-ның Бас хатшысы тағайындайтын атқарушы-директор басқарады. Қазіргі кезде БҰҰ Балалар қорына 50-ден аса мемл. мүше. 1994 ж. Қазақстанда БҰҰ Балалар қорының өкілдігі құрылды. 1995 ж. мамырда Қазақстан үкіметімен бірлесіп, әлеум. және экон. қайта құру жағдайында балалар мен аналарды қорғаудың 5 жылдық бағдарламасын жасады. Бұл кешенді бағдарламаның негізгі бағыттары — ана мен бала денсаулығын сақтау, бастауыш білім беру ісін жетілдіру, экологиялық-санитарлық көмекті дамыту, ана мен бала құқығын қорғау шараларын жүзеге асыру. Қор Қазақстанда “Арал теңізі: региондық және техникалық көмек жобасы” атты кешенді шараларды ұйымдастырып, аймақ тұрғындарына көмектесу мақсатында жұмыстар атқаруда. Сондай-ақ БҰҰ Балалар қоры дәрі-дәрмекпен, мед. құрал-жабдықтармен және мектепті негізгі керек-жарақтармен, компьютерлік техникамен қамтамасыз ету ісінде көптеген қоғамдық ұйымдармен тығыз байланыс жасап отырады. 1965 ж. қорға балалар үшін жүргізген қызметіне орай Нобель бейбітшілік сыйлығы берілді. Негізгі мақсаты: ана мен баланың денсаулығын қорғау, тамақтандыру, сумен жабдықтау, санитария, білім беру, балалардың мүдделерін қорғау. Қор тек қана ерікті қайырымдылық есебінен жұмыс жасайды. Мұндай қайырымдылықтың басым бөлігі үкіметтерден, қалған қаражат жеке тұлғалар мен компаниялардан түседі. ЮНИСЕФ әлемнің 100-ден астам елінің балаларына көмек көрсетеді.

БҰҰ-ның балалар қоры мен Қазақстан Республикасы Үкіметінің арасындағы негізгі келісімге 1994 ж. 25 қарашада қол қойылды. ЮНИСЕФ-тің Қазақстан Үкіметімен бірлесіп жасасқан ең үлкен ұлттық жобасы – АСПЕРА – “Арал теңізі: аймақтық және экологиялық көмек”. Мұнда Қызылорда облысының Арал өңіріндегі аудандарының аталмыш мәселелерін шешуге көмек көрсету көзделді. 2018 жылы ЮНИСЕФ 27 миллион нәрестенің туылуына көмектесті, шамамен 65,5 миллион балаға пентавалентті вакциналар енгізді, 12 миллион балаға білім берді, төрт миллион баланы ауыр тамақтанудан емдеді және 90 елдегі 285 гуманитарлық төтенше жағдайға әрекет етті.

2020 жылғы COVID-19 пандемиясында ЮНИСЕФ Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымымен және басқа да агенттіктермен бірге салауатты бала тәрбиесі туралы нұсқаулықтар жариялады

ЮНИСЕФ бағдарламалары балалардың денсаулығы мен әл-ауқатын жақсарту үшін қоғамдастық деңгейіндегі қызметтерді дамытуға баса назар аударады. Оның жұмысының көп бөлігі далада, онда 150 елдік кеңселер, штаб -пәтерлер мен басқа да қондырғылар және 34 «ұлттық комитеттер» бар, олар қабылдаушы үкіметтермен әзірленген бағдарламалар арқылы өз миссиясын жүзеге асырады.

Жеті аймақтық кеңсе қажет болған жағдайда елдік кеңселерге техникалық көмек көрсетеді, ал оның Копенгаген мен Нью-Йоркте орналасқан Жеткізу бөлімі 3 миллиард доллардан астам көмек пен қызметтер көрсетуге көмектеседі.

4.Көрнекті материалдар: 15-20 слайд.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы Дәріс кешені	№72/11 () 16 бетің 15 беті

5. Әдебиет:

Негізгі әдебиеттер:

1. Гусманова Л. К. Денсаулықты нығайту : оқу құралы / Л. К. Гусманова. - Қарағанда : Medet Group , 2020. - 262 бет
2. Приз, В. Н. Балалар мен жасөспірімдердің денсаулық жағдайын және сырқаттанушылығын бағалау : оқу құралы = Оценка состояния здоровья и заболеваемости детей и подростков : учеб. пособие Алматы : Эверо, 2013.
3. Бөлешов М. Ә. Қоғамдық денсаулық және денсаулықты сақтау: оқулық- Эверо, 2015
4. Балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын қорғау: оқу құралы. – М.: ГЭОТАР – Медиа, 2015
5. Лисицын, Ю. П. Общественное здоровье и здравоохранение: учебник / Ю. П. Лисицын, Г. Э. Улумбекова. – 3-е изд., перераб. и доп. ; Мин-во образования и науки РФ. Рек. ГОУ ВПО «Первый гос. мед. ун-т им. И. М. Сеченова». – М. : ГЭОТАР – Медиа, 2015. – 544 с

Қосымша әдебиеттер:

1. Биғалиева, Р. К. Әлеуметтік медицина және денсаулық сақтауды басқару [Мәтін] : оқулық / Р. К. Биғалиева. - Алматы : Эверо, 2014. - 560 бет.
2. Баранов, А. А. Оценка состояния здоровья детей. Новые подходы к профилактической и оздоровительной работе в образовательных учреждениях: рук. для врачей. – М. , 2008
3. Аканов, А. Здоровье населения и здравоохранения Республики Казахстан [Текст] = The White Paper-2: монография / А. Аканов, Т. Мейманалиев, К. Тулебаев. - ; Рек. к изд. Учен. советом КазНМУ им. С. Д. Асфендиярова. - Алматы: Эверо, 2014. - 85 с. - ISBN 978-601-246-400-9
4. Аканов, А. Здоровье населения и здравоохранения Республики Казахстан [Текст] = Population Health and Care of the Republic of Kazakstan (White Paper): монография / А. Аканов, Т. Мейманалиев. - ; Рек. к изд. Учен. советом КазНМУ им. С. Д. Асфендиярова. - Алматы: Эверо, 2014. - 80 с. - ISBN 978-601-246-369-9

6. Интернет-ресурстары:

1. Гусманова Л.К. Денсаулықты нығайту: оқу құралы Қарағанды, 2020 <https://aknurpress.kz/reader/web/2600>
2. Укрепления здоровья: учебное пособие. Караганда: ТОО «Medet Group». 2020. – 264 <https://aknurpress.kz/reader/web/2462>
3. Гелецкий В.М. Теория физической культуры и спорта Учебное пособие Красноярск 2008 <https://aknurpress.kz/reader/web/2783>

7. Бақылау сұрақтары (кері байланыс)

1. Патронаттық қызметтің әмбебап прогрессивті моделі.
2. Денсаулықты нығайтудағы жүкті аналар мен жас баалалар.
3. ЮНИСЕФ модульдеріне жалпы түсінік.
4. Денсаулықты нығайтудағы жүкті аналар мен жас баалалар.

<p>ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ</p>		<p>SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»</p>
<p>«Мейргер ісі-1» кафедрасы Дәріс кешені</p>		<p>№72/11 () 16 бетің 16 беті</p>